

ОСЛОБОЂЕЊЕ БЕОГРАДА

1944. године

ИМС

ОСЛОБОЂЕЊЕ БЕОГРАДА 1944.
ИНСТИТУТ ЗА НОВИЈУ ИСТОРИЈУ СРБИЈЕ
Библиотека „Зборници радова“
Бр. 7

ИНСТИТУТ ЗА СЛАВИСТИКУ РУСКЕ АКАДЕМИЈЕ НАУКА
АРХИВ ЈУГОСЛАВИЈЕ
РУСКИ ИНСТИТУТ ЗА СТРАТЕГИЈСКЕ СТУДИЈЕ

За издавача

Др Момчило Митровић
Др Константин Никифоров
Миладин Милошевић
Др Леонид Решетњиков

Редакција

Др Александар Животић (главни и одговорни уредник)
Др Алексеј Тимофејев
Миладин Милошевић
Др Андреј Едемски
Др Анатолиј Аникејев

Рецензенти

Др Војин Божинов
Др Јожеф Јухас

Секретар Редакције
Оливера Марковић

ISBN 978-86-7005-080-8

Издавање овог зборника су омогућили
Министарство за науку и технолошки развој Републике Србије,
Министарство рада и социјалне политике Владе Републике Србије
и Јавно предузеће „Србија гас“

ИНСТИТУТ ЗА НОВИЈУ ИСТОРИЈУ СРБИЈЕ

ОСЛОБОЂЕЊЕ БЕОГРАДА 1944.

ЗБОРНИК РАДОВА

Београд, 2010.

САДРЖАЈ

УВОДНА РЕЧ

9

РАТ И ОКУПАЦИЈА

Никита БОНДАРЕВ

МОСКОВСКИЕ ГОДЫ ИОСИПА БРОЗА ТИТО:
ПРЕДЫСТОРИЯ ПАРТИЗАНА

15

Мира РАДОЈЕВИЋ

ЕМИГРАНТСКА ВЛАДА КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ
О ЈУГОСЛОВЕНСКО-СОВЈЕТСКИМ ОДНОСИМА
(ПОГЛЕДИ МИЛАНА ГАВРИЛОВИЋА)

31

Драган АЛЕКСИЋ

СРБИЈА ПОД НЕМАЧКОМ ОКУПАЦИЈОМ
У ДРУГОМ СВЕТСКОМ РАТУ

52

Милан КОЉАНИН

СОВЈЕТСКИ РАТНИ ЗАРОБЉЕНИЦИ У ЈУГОСЛАВИЈИ (1943–1944) 73

Љубинка ШКОДРИЋ

ОДНОС НЕМАЧКОГ ОКУПATORA ПРЕМА
ДОМАЋИМ САРАДНИЦИМА У СРБИЈИ 1941–1944.

82

Андрей ЕДЕМСКИЙ

МОСКВА И АНТИФАШИСТСКОЕ ДВИЖЕНИЕ И. БРОЗ ТИТО
(ЯНВАРЬ – НАЧАЛО ОКТЯБРЯ 1944 Г.)

95

ЈЕСЕН 1944.

Жарко ЈОВАНОВИЋ

ЧЕТНИЦИ И ЦРВЕНА АРМИЈА У СРБИЈИ 1944. ГОДИНЕ

133

Никола Б. ПОПОВИЋ

ПРВИ ТИТОВ СУСРЕТ СА СТАЉИНОМ

147

Момчило МИТРОВИЋ

БЕОГРАД 20. ОКТОБРА 1944. ГОДИНЕ

159

Владимир Љ. ЦВЕТКОВИЋ	
ЦРВЕНА АРМИЈА НА ДУНАВУ, ОСЛОБОЂЕЊЕ БЕОГРАДА И ТЕЖЊЕ СРБА ИЗ РУМУНИЈЕ ЗА ПРИСАЈЕДИЊЕЊУ ЈУГОСЛАВИЈИ 1944–1945.	168
Зоран ЈАЊЕТОВИЋ	
ВОЈВОЂАНСКИ НЕМЦИ У ОКТОБРУ 1944.	185
Е. Ю. ГУСЬКОВА	
УЧАСТИЕ СССР В ДЕПОРТАЦИИ НЕМЦЕВ С ТЕРРИТОРИИ ЈУГОСЛАВИИ ПОСЛЕ ВТОРОЙ МИРОВОЙ ВОЙНЫ (1944–1946 Г.)	205
Алексеј ТИМОФЕЈЕВ	
ИСКУСТВО СУЧЕЉАВАЊА: ЦРВЕНОАРМЕЈЦИ И СТАНОВНИШТВО СРБИЈЕ	210

KRAJ RATA

Милан ТЕРЗИЋ	
СОВЈЕТСКА ПОМОЋ МЕЂУНАРОДНОМ ПРИЗНАЊУ НАРОДНООСЛОБОДИЛАЧКОГ ПОКРЕТА НА КРАЈУ ДРУГОГ СВЕТСКОГ РАТА	239
А. А. КОСТИН	
ОТНОШЕНИЕ ВАШИНГТОНА К УЧАСТИЮ КРАСНОЙ АРМИИ В ОСВОБОЖДЕНИИ ЈУГОСЛАВИИ	247
Дмитар ТАСИЋ	
СОВЈЕТСКИ САВЕЗ И ФОРМИРАЊЕ ЈУГОСЛОВЕНСКИХ СНАГА БЕЗБЕДНОСТИ (1944–1945)	272
Миљан МИЛКИЋ	
ЈУГОСЛАВИЈА, ВЕЛИКЕ СИЛЕ И ПИТАЊЕ СТАУСА ЈУЛИЈСКЕ КРАЈИНЕ 1943–1945.	282
Коста НИКОЛИЋ	
СОВЈЕТСКИ САВЕЗ И ЈУГОСЛАВИЈА НА КРАЈУ ДРУГОГ СВЕТСКОГ РАТА 1944–1945.Г.	297
Наташа МИЛИЋЕВИЋ	
СРПСКО ГРАЂАНСТВО ИЗМЕЂУ ИСТОКА И ЗАПАДА (1944–1945)	315

Александар ЖИВОТИЋ

СОВЈЕТСКИ ПОГЛЕД НА БАЛКАН И ЈУГОСЛОВЕНСКУ
ДОМИНАЦИЈУ У АЛБАНИЈИ (1943–1947)

327

СОВЈЕТСКО-ЈУГОСЛОВЕНСКО САВЕЗНИШТВО

Петар ДРАГИШИЋ

СОВЈЕТСКИ САВЕЗ И ЈУГОСЛОВЕНСКО-АУСТРИЈСКИ
ТЕРИТОРИЈАЛНИ СПОР ПОСЛЕ ДРУГОГ СВЕТСКОГ РАТА

349

Драгомир БОНЦИЋ

НАУЧНА САРАДЊА ЈУГОСЛАВИЈЕ
И СОВЈЕТСКОГ САВЕЗА 1944–1947.

357

Сања ПЕТРОВИЋ ТОДОСИЈЕВИЋ

„КОНСТРУКТИВНО ВАСПИТАЊЕ“ НАЈМЛАЂИХ ПРИПРАДНИКА
ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ЗАЈЕДНИЦЕ. СОВЈЕТСКИ МОДЕЛ НА ТРАГУ
„ПОЗНАВАЊА НАШЕ СОПСТВЕНЕ ПРОБЛЕМАТИКЕ“

382

Слободан СЕЛИНИЋ

ЈУГОСЛАВИЈА, СССР И ИСТОЧНОЕВРОПСКЕ
ЗЕМЉЕ 1944–1948.

393

Горан МИЛОРАДОВИЋ

У ТРАГАЊУ ЗА „НОВИМ ЧОВЕКОМ“: ВРХУНАЦ КУЛТУРНЕ
САРАДЊЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ И СОВЈЕТСКОГ САВЕЗА 1944–1948.

419

Бојан Б. ДИМИТРИЈЕВИЋ

СОВЈЕТСКА ОБАВЕШТАЈНА СЛУЖБА У ЈУГОСЛАВИЈИ 1944–1948.

437

Ђоко ТРИПКОВИЋ

БРИТАНСКИ ПОГЛЕДИ НА ОДНОСЕ ИЗМЕЂУ
ЈУГОСЛАВИЈЕ И СССР-А 1945–1947.

456

Анатолий С. АНИКЕЕВ

АЛБАНИЯ В ПОЛИТИКЕ ЈУГОСЛАВИИ И СССР В ПЕРВЫЕ
ПОСЛЕВОЕННЫЕ ГОДЫ ПО СОВЕТСКИМ
ДИПЛОМАТИЧЕСКИМ ДОКУМЕНТАМ

469

СЕЋАЊЕ НА ДРУГИ СВЕТСКИ РАТ

Миле БЈЕЛАЈАЦ КУЛТУРА СЕЋАЊА НА САВЕЗНИШТВО У ДРУГОМ СВЕТСКОМ РАТУ КРОЗ НАЗИВЕ УЛИЦА, ТРГОВА И СПОМЕН – ОБЕЛЕЖЈА	493
Мирослав ЈОВАНОВИЋ 20. ОКТОБАР: ОД ОСЛОБОЂЕЊА ДО ОКУПАЦИЈЕ БЕОГРАДА (РАДИКАЛНА ТРАНСФОРМАЦИЈА ЈЕДНОГ ПОЛИТИЧКОГ СИМБОЛА)	505
Александар С. КУЛАГИН ПРОБЛЕМА ПРИЗНАНИЯ НОВОЙ ЈУГОСЛАВИИ НА ЗАВЕРШАЮЩЕМ ЭТАПЕ ВОЙНЫ В ОСВЕЩЕНИИ РОССИЙСКОЙ ИСТОРИОГРАФИИ	524
Далибор ДЕНДА РАДОВИ О УЧЕШЋУ СОВЈЕТСКИХ ТРУПА У ОСЛОБОЂЕЊУ ЈУГОСЛАВИЈЕ У ЧАСОПИСУ ВОЈНОИСТОРИЈСКИ ГЛАСНИК	534
Олга МАНОЈЛОВИЋ ПИНТАР (НЕ)ВИДЉИВА МЕСТА СЕЋАЊА	545
Тодор КУЉИЋ УПОТРЕБА КВИСЛИНГА У ДАНАШЊОЈ СРБИЈИ	553
ПОДАЦИ О АУТОРИМА	563
ИМЕНСКИ И ГЕОГРАФСКИ ИНДЕКС	571